

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Monitoring gatunków zwierząt z uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000, lata 2023-2025

Sprawozdanie z monitoringu łątki ozdobnej *Coenagrion ornatum* w roku 2024

Rafał Bernard

Łątka ozdobna *Coenagrion ornatum*, samiec (fot. Bogusław Daraż)

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Spis treści

I. Informacje ogólne	3
II. Region biogeograficzny kontynentalny.....	5
<i>1. Stan ochrony gatunku.....</i>	<i>5</i>
Ocena stanu parametru populacja	6
Ocena stanu parametru siedlisko.....	7
Ocena stanu parametru perspektywy ochrony	10
Ogólna ocena stanu ochrony gatunku	10
<i>2. Oddziaływania i zagrożenia wykazywane na stanowiskach</i>	<i>12</i>
Stwierdzone oddziaływania.....	12
Przewidywane zagrożenia	13
<i>3. Stosowane i zalecane działania ochronne</i>	<i>13</i>
Piśmiennictwo.....	15

I. Informacje ogólne

Kod, nazwa polska i nazwa łacińska gatunku

4045 łątka ozdobna *Coenagrion ornatum*

Region biogeograficzny

CON – region biogeograficzny kontynentalny

Koordynator główny

Rafał Bernard

Koordynator krajowy

Rafał Bernard

Eksperci lokalni

Wiaczesław Michalczuk

Eksperci dodatkowi

brak

Informacja o ewentualnych zmianach w metodyce monitoringu

Badnia prowadzono zgodnie z metodyką opisaną w przewodniku monitoringu z erratą z dn. 17.05.2021 r.

Informacja o wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano.

tanowiska monitoringowe

Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk gatunku monitorowanych w roku 2024.

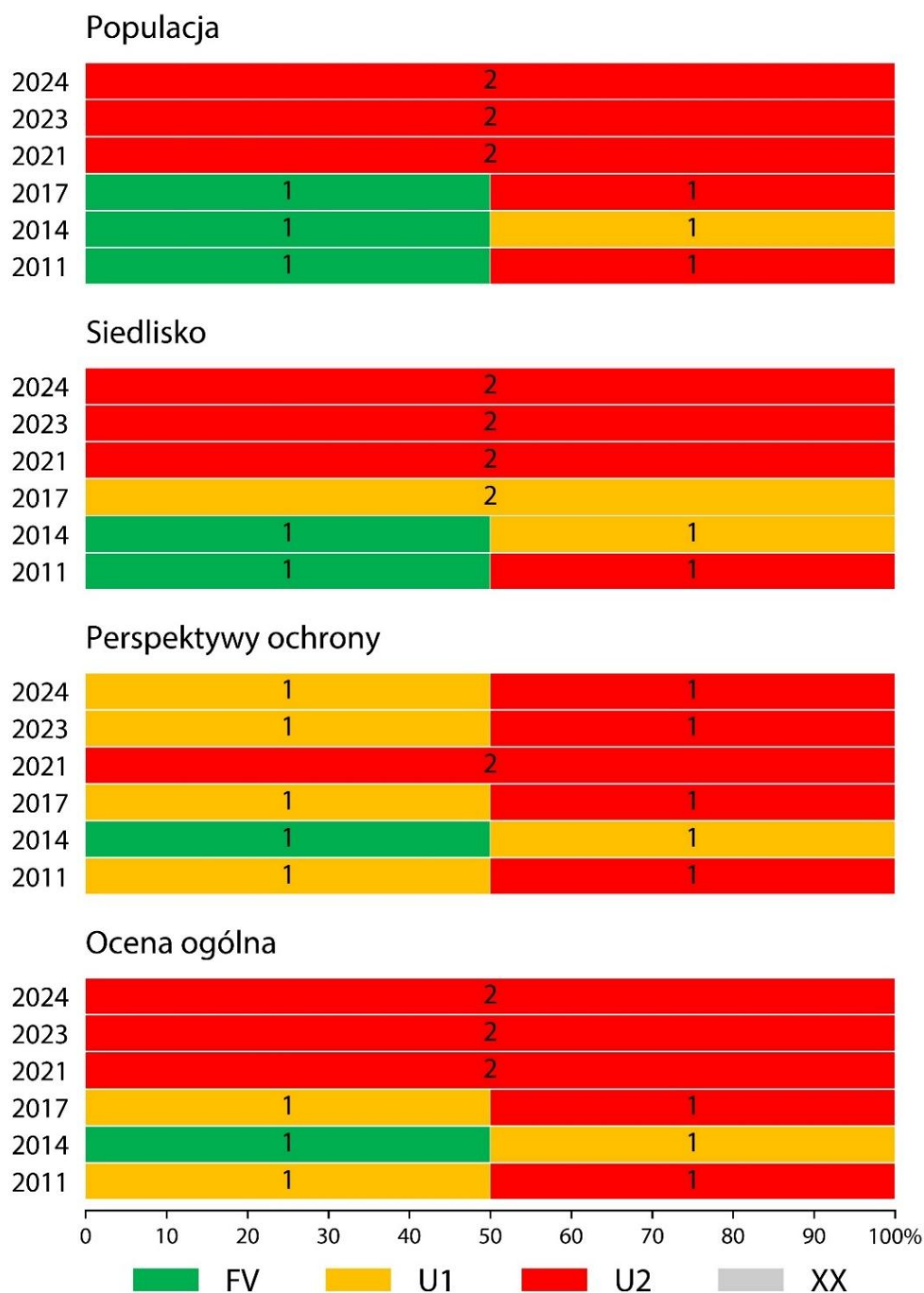
W roku 2024, przeprowadzono badania stanu ochrony łątki ozdobnej na dwóch stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym (ryc.1, tab. 1). Były to te same stanowiska, które badano w latach 2021 i 2023.

Tab. 1. Liczba stanowisk łątki ozdobnej badanych w poszczególnych cyklach prac monitoringowych.

Cykl	Rok/lata badań	Liczba monitorowanych stanowisk	Liczba nowych stanowisk
		CON	CON
2011	2011	2	2
2013-2014	2014	2	1
2015-2018	2017	2	0
2020-2021	2021	2	1
2023-2025	2023	2	0
2023-2025	2024	2	0

II. Region biogeograficzny kontynentalny

1. Stan ochrony gatunku

Ryc. 2. Liczba stanowisk łątki ozdobnej z daną oceną parametru i oceną ogólną stanu ochrony w poszczególnych latach monitoringu.

COPYRIGHT © GIOŚ

PRACA ZLECONA PRZEZ GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Ocena stanu parametru populacja

Obydwa stanowiska objęte monitoringiem otrzymały ocenę U2 dla dwóch badanych wskaźników populacyjnych związanych z obecnością samców (tab. 2), co oznacza, że sytuacja w zakresie liczby i zagęszczenia samców jest zła, od bardzo niskich wartości tych wskaźników (na stanowisku Nowosiółki 1) do całkowitego braku gatunku (na stanowisku Kaliwy 1). Behawior rozrodczy – w krańcowo niskim natężeniu – zaobserwowano tylko na stanowisku Nowosiółki 1, co dało podstawę do oceny U1 w zakresie wskaźnika związanego z rozrodem gatunku.

Tab. 2. Zestawienie ocen wskaźników stanu populacji łątki ozdobnej w 2024 roku.

Wskaźnik	Liczba stanowisk z oceną			
	FV	U1	U2	XX
liczba samców	0	0	2	0
wystąpienie rozrodu gatunku	0	1	1	0
zagęszczenie samców	0	0	2	0

Stan populacji jest kluczowym ocenianym parametrem w przypadku łątki ozdobnej. Biorąc pod uwagę dwie złe (U2) oceny składowe stanowisk (ryc. 2), łączna ocena parametru „populacja” była jednoznacznie zła (U2).

W każdym z dotychczasowych sześciu sezonów monitoringowych (2011, 2014, 2017, 2021, 2023, 2024), monitoringiem objęte były 2 stanowiska. Jednakże skład badanych stanowisk był różny w kolejnych sezonach, ponieważ w międzyczasie gatunek zanikł na dwóch stanowiskach i pojawił się lub został odkryty na dwóch innych stanowiskach. Daje to możliwość porównania stanu populacji w czasie w skali regionu, ale utrudnia lub uniemożliwia śledzenie zmian na poszczególnych stanowiskach w dłuższym przedziale czasowym. W latach 2011, 2014 i 2017, oceny parametru „populacja” były zróżnicowane, ale zawsze na jednym stanowisku populację oceniono na FV, a na drugim na U1 lub U2. Dwie oceny U2 w latach 2021, 2023 i 2024, i dodatkowo jeszcze bardzo niskie wartości wskaźników populacyjnych wskazują na zdecydowane pogorszenie się stanu populacji w tej części kraju, a w konsekwencji także w regionie biogeograficznym kontynentalnym. Na poziomie ocen składowych wskaźników stanu populacji, sytuacja nie uległa zmianie pomiędzy latami 2021 i 2023, natomiast w roku 2024 nieco się poprawiła w stosunku do poprzednich edycji monitoringu dzięki wyższej ocenie (U1) dla rozrodu gatunku na jednym stanowisku. Trzeba tu jednak podkreślić, że poprawa ta była znikoma, gdyż bazowała na zaledwie jednym stwierdzeniu behawioru rozrodczego. Natomiast w zakresie wskaźnika liczby samców zanotowano spadek liczby osobników na jednym stanowisku oraz całkowite wygaśnięcie gatunku na drugim stanowisku pomiędzy latami 2021 i 2023. Sytuacja w tym zakresie w roku 2024 pozostała bez zmian w stosunku do poprzedniej edycji monitoringu w roku 2023.

Ocena stanu populacji gatunku w regionie kontynentalnym: U2

Ocena stanu parametru siedlisko

Na ocenę stanu siedliska składa się kombinacja sześciu wskaźników. W roku 2024, spośród 12 ocen wskaźników dla dwóch stanowisk nieco ponad jedna trzecia (5 ocen) było złych U2, połowa niezadowolających U1, a zaledwie jedna właściwa FV (tab. 3). Stan siedliska był zbliżony na obu stanowiskach. Na stanowisku Nowosiółki 1, dwie z sześciu ocen były złe U2 i cztery niezadowolające U1. Natomiast na stanowisku Kaliwy 1, trzy oceny były złe U2, dwie niezadowolające U1 i jedna właściwa FV. Stan siedliska został oceniony jako zły U2 na obu badanych stanowiskach.

Na obu stanowiskach, najniżej (U2) ocenione zostały wskaźniki: „udział siedliska kluczowego dla gatunku” oraz „charakter otoczenia cieku” (tab. 3). Każdy z tych wskaźników otrzymał złą (U2) ocenę łączną dla dwóch stanowisk. Pierwszy z tych wskaźników pełni wiodącą rolę w kombinacji wskaźników opisujących siedlisko, drugi wydaje się być nieco mniej istotny. Trzy kolejne istotne dla gatunku wskaźniki otrzymały łączną ocenę niezadowolającą (U1) dla dwóch stanowisk: „zakres strefy występowania gatunku” z wyliczenia łącznej długości tej strefy (200 m), natomiast dla „roślinności” oraz „termiki i warunków hydrologicznych” ocena łączna U1 wynikała z dwóch ocen składowych U1 z obu stanowisk. Ostatni ze wskaźników, „stabilność siedliska”, na stanowisku Nowosiółki prezentował się niezadowolająco (U1), natomiast znacznie lepiej, a nawet dobrze (FV) na stanowisku Kaliwy 1, łącznie więc dla dwóch stanowisk otrzymał ocenę FV.

Tab. 3. Zestawienie ocen wskaźników stanu siedliska łątki ozdobnej w 2024 roku.

Wskaźnik	Liczba stanowisk z oceną			
	FV	U1	U2	XX
charakter otoczenia	0	0	2	0
roślinność	0	2	0	0
stabilność siedliska	1	1	0	0
termika i warunki hydrologiczne	0	2	0	0
udział siedliska kluczowego dla gatunku	0	0	2	0
zakres strefy występowania gatunku	0	1	1	0

Biorąc pod uwagę dwie złe (U2) oceny składowe stanowisk (ryc. 2), łączna ocena parametru „siedlisko” była zła (U2). Stan populacji łątki ozdobnej, nakreślony w poprzednim punkcie, jest pochodną takiego stanu siedliska. Warto tu zwrócić uwagę, że zły stan siedliska nie musi być jednak równoznaczny z całkowitym wyginięciem populacji: na stanowisku Nowosiółki 1 obserwowano jeszcze trzy samce, trzy samice oraz tandem gatunku, co wskazywało na ciągłe rodzime występowanie gatunku.

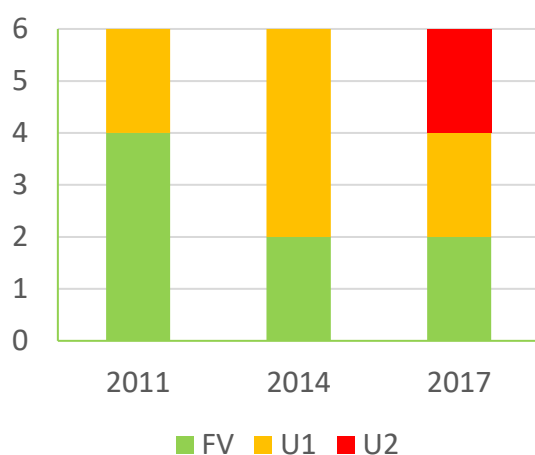
Stan siedliska łątki ozdobnej *Coenagrion ornatum* ulegał znaczącym zmianom na przestrzeni lat objętych monitoringiem (ryc. 2). O ile w latach 2011 i 2014 jedno ze stanowisk wyróżniało się jeszcze przynajmniej dobrym stanem siedliska, o tyle już w 2017 roku na obu stanowiskach był on niezadowalający, a w latach 2021–2024 ustabilizował się na poziomie oceny złej. Jednak w roku 2024 stan siedliska uległ pewnej poprawie – zaznaczyło się to na poziomie składowych wskaźników, których obraz rysował się na jednym stanowisku lepiej jak w dwóch poprzednich edycjach monitoringu (ryc. 3B).

Należy przy tym pamiętać, że na przestrzeni 14 lat skład monitorowanych stanowisk ulegał zmianom – dwa stanowiska zostały wycofane z monitoringu gatunku ze względu na wygaśnięcie populacji na skutek zmian siedliskowych. Bardziej miarodajnego obrazu dostarcza więc osobna analiza trzech stanowisk, które były objęte monitoringiem najdłużej, bo w trzech lub pięciu edycjach monitoringu. Na dwóch stanowiskach (ryc. 3A i 3C) widoczne były wyraźne i postępujące spadki jakości siedliska: na stanowisku Śniatycze z FV (2011) na U1 (2014, 2017), a na stanowisku Nowosiółki 1 z FV (2014) na U1 (2017) i U2 (2021, 2023, 2024). Jak wyżej wspomniano, na drugim z tych stanowisk odnotowano jednak w 2024 roku poprawę jakości siedliska na poziomie wskaźników (ryc. 3C) i być może z tym związane wystąpienie rozrodu gatunku. Z kolei na stanowisku Kaliwy (ryc. 3 B) zły stan siedliska uległ pewnej poprawie już w roku 2023 i rysuje się stabilnie, jednak nie przełożyło się to jak na razie na ponowne zasiedlenie stanowiska przez łątkę ozdobną.

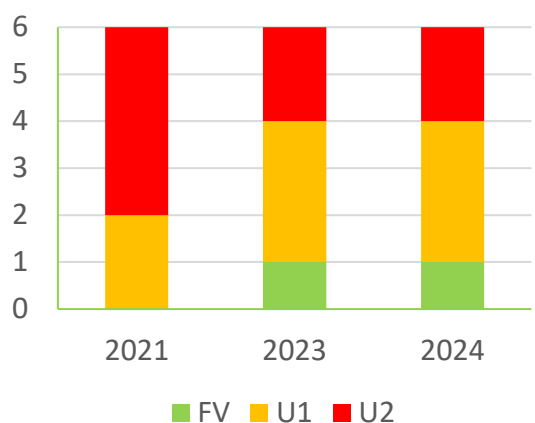
Podsumowując, dotychczasowe badania monitoringowe pokazały, że warunki siedliskowe w miejscach występowania łątki ozdobnej są bardzo niestabilne i mogą ulegać szybkiemu pogorszeniu, pociągając za sobą spadki populacyjne i wygaśnięcie gatunku na stanowiskach. Z kolei poprawa stanu siedliska niekoniecznie wiąże się z jego ponownym zasiedleniem przez łątkę ozdobną, prawdopodobnie z powodu ograniczonych możliwości rekolonizacji przez bardzo małą populację krajową.

Ocena stanu siedliska w regionie kontynentalnym: U2

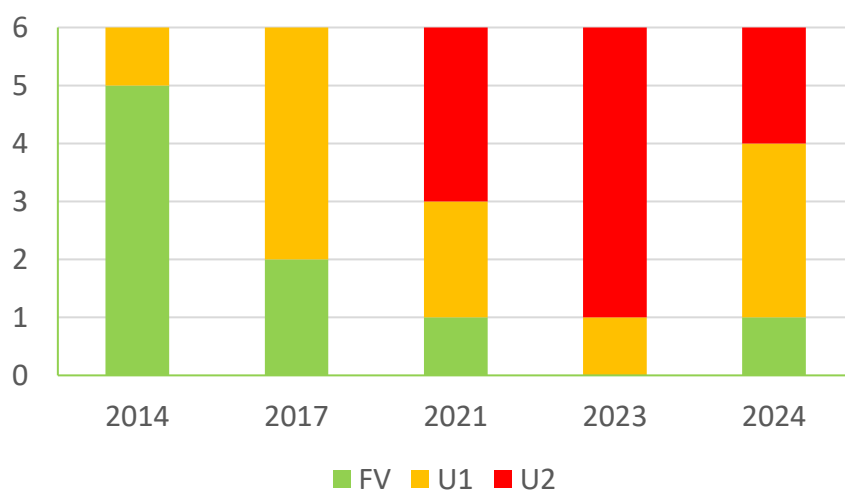
A

B

C

Ryc. 3. Zmiany udziału ocen sześciu badanych wskaźników stanu siedliska łątki ozdobnej na trzech najdłużej monitorowanych stanowiskach: A – Śniatycze (2011, 2014, 2017), B – Kaliwy 1 (2021, 2023, 2024), C – Nowosiółki 1 (2014, 2017, 2021, 2023, 2024).

Ocena stanu parametru perspektywy ochrony

Perspektywy poprawy stanu gatunku zostały ocenione na jednym stanowisku jako niezadowolające U1, a na drugim jako złe U2 (ryc. 2). Paradoksalnie wyższą ocenę otrzymały perspektywy na stanowisku, gdzie obecności gatunku nie zarejestrowano (Kaliwy 1). Ekspert lokalny, kierując się dobrym stanem siedliska na 1/5 powierzchni oraz perspektywą wykształcenia się odpowiedniego siedliska w roku 2025 na kolejnym odcinku, uznał, że pojawiła się szansa na rekolonizację stanowiska przez gatunek. Zważywszy, że stanowiska w Polsce zdają się funkcjonować w modelu metapopulacyjnym, z osobnikami penetrującymi wzdłuż cieków w obrębie dorzecza i kolonizującymi lokalne dogodne siedliska, ponowne pojawienie się rodzimej populacji na stanowisku Kaliwy 1 jest możliwe, stąd ocena U1 dla perspektyw ochrony. Być może została jednak przyznana nieco na wyrost, zważywszy że w 2024 r. gatunku tam nie stwierdzono. Z kolei pewna poprawa jakości siedliska (tylko na poziomie niektórych wskaźników) na ciągle zasiedlonym stanowisku Nowosiółki 1 nie przełożyła się, zdaniem eksperta lokalnego, na lepsze perspektywy poprawy stanu gatunku: zostały one dalej na poziomie U2.

Biorąc pod uwagę:

- brak gatunku (stan populacji U2) i zły (U2), choć w pewnym stopniu obiecujący stan siedliska na stanowisku Kaliwy 1
- oraz ciągle złą ocenę populacji i siedliska na stanowisku Nowosiółki 1,

perspektywy ochrony gatunku w regionie kontynentalnym oceniono jako złe U2. Ocena perspektyw dla regionu nie uległa przy tym zmianie od 2017 roku.

Ocena ta nie zamyka szans na poprawę sytuacji. Biorąc pod uwagę metapopulacyjny model funkcjonowania gatunku w dorzeczu Huczwy (w którym znajdują się oba badane stanowiska) oraz populacje lub samce odkrywane lub pojawiające się na innych ciekach w tym dorzeczu, perspektywy ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym mogłyby zostać wyżej ocenione, gdyby jednostką monitoringu nie były dwa lokalne stanowiska, lecz całe dorzecze lub jego wyraziste części składowe.

Ocena perspektyw ochrony gatunku w regionie kontynentalnym: U2

Ogólna ocena stanu ochrony gatunku

W roku 2024, stan ochrony łątki ozdobnej *Coenagrion ornatum* w regionie biogeograficznym kontynentalnym został oceniony jako zły (U2). Podłożem tak jednoznacznej diagnozy była ocena U2 na obu badanych stanowiskach (ryc. 2), znajdująca swoje uzasadnienie w złym stanie populacji i siedliska oraz w złych perspektywach ochrony wynikających z tych parametrów oraz istniejących negatywnych oddziaływań i przewidywanych zagrożeń, omówionych w dalszej części sprawozdania.

Należy podkreślić, że wszystkie trzy wskaźniki populacyjne i pięć z sześciu wskaźników siedliskowych zostały ocenione na U2, w tym najistotniejsze i najbardziej zmienne wskaźniki „liczba samców” i „udział siedliska kluczowego dla gatunku”.

Ocena ogólna stanu ochrony łątki ozdobnej *Coenagrion ornatum* była niska już na początku badań monitoringowych, w 2011 roku (ryc. 2). Jedynie w 2014 roku była wyższa z powodu włączenia nowo odkrytego, wówczas bardzo korzystnie rysującego się stanowiska Nowosiółki 1. Kolejne lata przyniosły już jednak tylko stopniowe pogarszanie się stanu ochrony gatunku aż do stabilnego, ale jednoznacznie złego w latach 2021–2024 (ryc. 2). Dane z roku 2024 roku przyniosły jednak pewne oznaki nadziei: wprawdzie liczba obserwowanych samców nie uległa zmianie, zebrane dane wskazywały jednak na rozród gatunku na jednym stanowisku i nieco lepsze rokowania siedliskowe na najbliższe lata na obu stanowiskach.

Należy także dodać, że niewielka lokalna populacja łątki ozdobnej odnaleziona na Dolnym Śląsku koło Wrocławia (Ostrowski 2020), a sygnalizowana w sprawozdaniu koordynatora za rok 2021, prawdopodobnie już nie istnieje: źle rokowała już w momencie publikacji, a od tego czasu nie pojawiły się żadne nowe doniesienia o występowaniu gatunku z tego rejonu.

Sytuacja gatunku nie wydaje się jednak beznadziejna. Jak pokazały badania ostatnich kilkunastu lat, łątko ozdobna funkcjonuje w Polsce w dynamicznym modelu metapopulacyjnym, opartym na dorzeczach. Wydaje się, że osobniki penetrują wzdłuż cieków całe dorzecze (przede wszystkim dorzecze Huczwy) i kolonizują odcinki cieków o dogodnych w danym momencie warunkach siedliskowych, tworząc większe i mniejsze populacje lokalne. Warunki siedliskowe ulegają jednak szybkim, niekorzystnym zmianom na skutek postępującej sukcesji i po pewnym czasie (z reguły po kilku latach) gatunek wycofuje się z danego stanowiska. W międzyczasie dogodne warunki powstają w innych miejscach, zwykle za sprawą człowieka (czyszczenie rowów i strumieni). W rezultacie, w każdym czasie istnieje jakaś populacja, jak nie w Polsce, to zapewne na sąsiednich obszarach Ukrainy, która „wysyła” kolonizatorów. W ostatnich latach, gatunek zarejestrowano nie tylko na badanych stanowiskach, ale także w kilku innych miejscach w dorzeczu Huczwy – być może były to lokalne populacje lub ich zaczątki – a dodatkowo odkryta została jedna populacja lokalna poza dorzeczem Huczwy (nieдоступna dla monitoringu, grunty prywatne). Dane te są jak dotąd niepublikowane i nieudostępnione do wykorzystania. Pokazują one jednak, że wciąż istnieje szansa na zachowanie łątki ozdobnej w Polsce i na poprawę ogólnego stanu ochrony gatunku w regionie kontynentalnym.

Dane te pokazują również, że monitoring tego gatunku powinien mieć inną jednostkę podstawową – nie stanowisko, lecz dorzecze lub jego wyraziste sektory. Zważywszy na to, że stanowiska gatunku są w dłuższej perspektywie czasowej nietrwałe, wyniki monitoringu oparte o stanowiska będą prawdopodobnie zawsze gorsze (i to z trendem

spadkowym) niż rzeczywisty stan ochrony gatunku w Polsce. Ocena stanu ochrony w skali dorzeczy lub ich sektorów byłaby zdecydowanie bardziej miarodajna i wiarygodna.

Ogólna ocena stanu ochrony gatunku w regionie kontynentalnym: U2

Kierunek zmian: stan stabilny

2. Oddziaływania i zagrożenia wykazywane na stanowiskach

Stwierdzone oddziaływania

Na obu badanych stanowiskach, zostały stwierdzone w większości te same oddziaływania, mające wpływ na ocenę parametrów stanu ochrony. Zasadniczym oddziaływaniem o charakterze naturalnym była zmiana składu gatunkowego roślinności (K02.01) związana z ewolucją biocenotyczną (sukcesją). Na stanowisku Kaliwy 1 polegało to na wypadaniu gatunków niskich roślin preferowanych przez *C. ornatum* (potocznik wąskolistny *Berula erecta*, przetacznik bobowniczek *Veronica beccabunga*), a wkraczaniu i rozrastaniu się wysokich i gęsto rosnących gatunków, takich jak trzcina pospolita *Phragmites australis* czy pałka szerokolistna *Typha latifolia*. W konsekwencji zmieniła się struktura roślinności – stała się ona zwarta, wysoka, nie pozostawiając przestrzeni na niską penetrację nad wodą w dobrych warunkach świetlnych. Ten czynnik zdaje się kluczowy w kombinacji oddziaływań, również z powodu bardzo szybkiego postępowania. Intensywność tego oddziaływania była umiarkowana, podobnie jak w dwóch poprzednich edycjach monitoringu. Jednak dzięki oczyszczeniu części rowu z osadów i roślinności (J02.02, oddziaływanie dodatnie), powierzchnia zarośnięta przez te niekorzystne gatunki zmniejszyła się do 30%. Powstały dzięki temu warunki do odnowienia się korzystnej dla gatunku roślinności w kolejnym roku. Takie zabiegi podjęte na fragmencie a nie na całości cieku są doskonałym przykładem tzw. modelu rotacyjnego (patrz rozdział Stosowane i zalecane działania ochronne) wywierającego pozytywny wpływ na siedlisko łątki ozdobnej. Choć w tym przypadku nie miały one charakteru celowego działania nakierowanego na łątkę ozdobną, pokazały jednak, jak można gospodarować ciekiem w sposób sprzyjający temu gatunkowi. Natomiast na stanowisku Nowosiółki 1, sukcesja przejawiała się przede wszystkim w zarastaniu obrzeży rowu oraz wzroście zwarcia roślinności porastającej sam ciek – obie te przyczyny powodowały niekorzystne ocienienie dna cieku.

Szybka ewolucja biocenotyczna była prawdopodobnie napędzana przez wysoką żyzność siedliska, a ta z kolei była konsekwencją spływów biogenów z intensywnie nawożonych pól. Takie oddziaływanie antropogeniczne (nawożenie, A.08) podano

z obu stanowisk (podobnie jak w roku 2021 i 2023), określając jego intensywność jako umiarkowaną na stanowisku Nowosiółki 1 i niską – Kaliwy 1.

Niewielką intensywność (C) stwierdzono dla innego oddziaływania antropogenicznego – zamulenia cieku (K01.02) na stanowisku Nowosiółki 1 w wyniku spływu błota z otaczających pól po intensywnych opadach. W stosunku do poprzedniego roku nastąpiła tu znacząca poprawa.

Działania ludzkie przekładające się na stan siedliska łątki ozdobnej były więc integralną częścią lub konsekwencją gospodarki rolnej.

Przewidywane zagrożenia

Dla obu badanych stanowisk prognozowane są takie same zagrożenia, w dużej mierze pokrywające się z bieżącymi i notowanymi w przeszłości oddziaływaniami. Zważywszy na ciągłość produkcji rolnej, z całą pewnością nadal będą występowały spływy nawozów z pól (A.08), a także i błota powodującego zamulenie (K01.02). Należy się więc spodziewać utrzymywania się wysokiej żyzności siedliska, wzmagającej sukcesję roślinną, oraz cyklicznie powtarzających się zamuleń pociągających za sobą konieczność kolejnych okresowych wielkoskalowych czyszczeń cieków (J02.02). Takie wielkoskalowe czyszczenie, obejmujące długie odcinki cieku, powoduje usunięcie z cieku, wraz osadami, całej roślinności, zniszczone więc zostaje na dwa–trzy lata siedlisko gatunku. Jeżeli te czynności zostaną wykonane w miesiącach od lipca do połowy maja, zniszczona zostanie także larwalna populacja łątki ozdobnej, a więc gatunek na danym stanowisku wygaśnie. O ile wielkoskalowe czyszczenie na długich odcinkach ma wpływ zdecydowanie negatywny, to – jak wspomniano powyżej – kontrolowane małoskalowe czyszczenie na krótkich odcinkach może mieć wręcz wpływ zbawienny, utrzymujący dogodny stan siedliska w skali całego stanowiska.

Jednak to szybko postępująca ewolucja biocenotyczna – połączona z zarastaniem cieków gęstą roślinnością i wymianą gatunków korzystnych dla łątki ozdobnej na zdecydowanie jej niesprzyjające (K02.01) – będzie stanowiła podstawowe zagrożenie dla łątki ozdobnej. Jeżeli w najbliższych latach powtórzą się głębokie deficyty opadów w okresie wiosennym i letnim, wystąpi także drugie podstawowe zagrożenie – wysychanie cieków (K01.03), już niejednokrotnie notowane w przeszłości, jak choćby w latach 2018 czy 2021.

3. Stosowane i zalecane działania ochronne

Na monitorowanych stanowiskach nie prowadzono żadnych planowych działań ochronnych. Wykonane czyszczenie części cieku na stanowisku Kaliwy 1 nie było nakierowane na łątkę ozdobną, ale z pewnością przysłużyło się jej siedlisku.

W nakreślonej powyżej krytycznej sytuacji łątki ozdobnej *Coenagrion ornatum* w Polsce, koniecznością jest poszukiwanie nowych, tj. dotąd nieznanych stanowisk gatunku na obszarach środkowo- i południowo-wschodnich, zarówno tych objętych dotychczasowymi badaniami, jak i dotąd w ogóle nie badanych a znajdujących się na przedpolu regionu alpejskiego. Szczególną uwagę należałoby poświęcić dorzeczu Huczwy, z którego pochodziła większość stwierdzeń gatunku w Polsce w ostatnich kilkunastu latach. W przypadku zmiany przestrzennej jednostki monitoringu gatunku z pojedynczego stanowiska (rozumianego jako odcinek ciek) na dorzecze lub jego wybrane sektory, właśnie dorzecze Huczwy stanowiłoby idealny obiekt takiego monitoringu.

W przypadku odnalezienia nowych stanowisk, zwłaszcza wyróżniających się dużą liczebnością populacji i dobrym stanem siedliska, niezbędne byłoby wdrożenie programu czynnej ochrony gatunku z wykorzystaniem dotychczasowych doświadczeń. Na terenach rolniczych trudno się spodziewać diametralnych zmian sposobu użytkowania ziemi i nie wydaje się to niezbędne dla utrzymania łątki ozdobnej. Natomiast w przypadku bezpośredniego sąsiedowania łąk czy pól z dobrze rokującym stanowiskiem gatunku należałoby koniecznie wdrożyć rotacyjny model gospodarowania ciekami śródłąkowym/śródpolnym, dający szansę na egzystencję gatunku. Model ten polega na usuwaniu roślinności wodnej i zarastającej skarpy w różnych latach na różnych fragmentach zasiedlonego odcinka, tak aby zawsze duża część cieków zapewniała dogodne dla gatunku warunki. W ten sposób dokonuje się sztuczne odmładzanie cieków i ich roślinności – całość utrzymywana jest w mozaice stadiów sukcesyjnych.

Wydaje się, że przy obecnym poziomie antropopresji w krajobrazie rolniczym – do którego w praktyce ogranicza się współczesne występowanie łątki ozdobnej – tylko czynne działania dadzą szansę na przetrwanie gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym, a co za tym idzie i w Polsce.

Piśmiennictwo

1. Bernard R., Michalczuk W. 2012. Łątka ozdobna *Coenagrion ornatum* (Sély, 1850). W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.), Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część druga. Biblioteka Monitoringu Środowiska, GIOŚ, Warszawa: 38–67.
2. Ostrowski K. 2020. Nowe stanowisko łątki ozdobnej *Coenagrion ornatum* (SÉLYS, 1850) (Odonata, Coenagrionidae) w okolicach Wrocławia. Odonatrix 16_20: 1–5.

W minionych trzech latach nie ukazały się żadne publikacje przynoszące nowe dane o biologii, ekologii czy stanie zachowania łątki ozdobnej w Polsce. Podstawowym punktem odniesienia pozostaje więc stosowne opracowanie z przewodnika metodycznego.